Conceptverslag van het (online) Grootaandeelhoudersoverleg (GAO) gehouden op 19 mei 2025

Aanwezig van de zijde van aandeelhouders:
provincie Gelderland 5.1.2e
provincie Friesland 5.1.2e en 5.1.2e
gemeente Amsterdam 5.1.2e
oud EWR-gemeenten 5.1.2e en 5.1.2e

Aanwezig van de zijde van de Raad van Bestuur: 5.1.2e en 5.1.2e
Overige aanwezigen: 5.1.2e, 5.1.2e (agendapunt 2), 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e (notulist)
Afwezig met kennisgeving: mevrouw Witjes en 5.1.2e (provincie Gelderland), 5.1.2e en de 5.1.2e (provincie Noord-Holland), 5.1.2e (gemeente Amsterdam) en 5.1.2e en 5.1.2e (Nuval-platform)

1. Opening en vaststelling agenda

5.1.2e opent het overleg en heet iedereen welkom. Speciaal welkom aan 5.1.2e die 5.1.2e 5.1.2e vervangt en vandaag voor de eerste maal aanwezig is. 5.1.2e stelt zich kort voor. Verder een speciaal welkom aan 5.1.2e, die een presentatie zal geven bij agendapunt 2 'Ontwikkelingen in de industrie' en aan 5.1.2e, die een presentatie zal geven bij agendapunt 3 'Betaalbaarheid energie en toelichting op het IBO van 7 maart 2025'. Verder staat een kennismaking met 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e, op de agenda.
De voorgestelde agenda is akkoord.

2. Ontwikkelingen in de industrie

Afgesproken is om één keer per jaar te verdiepen op een strategisch thema. Dit keer is dat de sector Industrie. 5.1.2e gaat a.d.h.v. een presentatie nader in op onder meer de volgende punten:

- De opgave voor de industrie: Nederland heeft veel energie-intensieve industrie omdat het altijd goedkoop aardgas heeft gehad. De energievoorziening moet vóór 2050 verduurzamen; aardgasverbruik en CO2-uitstoot moeten worden verminderd (klimaatdoelstellingen). Daarbij komt dat de prijzen voor emissierechten toenemen, energieprijzen (voor gas én stroom) flink zijn toegenomen, belasting op gasverbruik oploopt, netkosten stijgen en vergunningen lastig te verkrijgen zijn, o.a. vanwege de stikstofproblematiek en een aansluiting op het elektriciteitsnet en voldoende vermogen moeilijk zijn te krijgen. Hierdoor komt de industrie in Nederland steeds meer onder druk te staan, verslechtert het vestigingsklimaat en dreigen bedrijven te vertrekken. E.e.a. heeft veel impact op Liander, omdat een groot deel van de verduurzaming van de industrie zal plaatsvinden door elektrificatie.
- Focus op industriële clusters: er zijn 5 industrieclusters in Nederland: Rotterdam/Moerdijk, Zeeland, Noordzeekanaalgebied, Chemelot en Noord-Nederland. Alle industrie die niet in één van de grote clusters zit, zit in cluster 6. Clusters in Liander gebied zijn Noordzeekanaalgebied en cluster 6. Deze laatste zitten verspreid in het hele gebied en zijn moeilijker te bereiken. Dat maakt het lastiger om hen te helpen om te verduurzamen en de infrastructuur daarop aan te passen.
- Industrie Liander in cijfers: 5.1.1c
- Belangrijkste industriële segmenten in ons voorzieningsgebied: voedingsmiddelenindustrie, papierindustrie, keramische industrie en chemische industrie. De feiten en ontwikkelingen per segment worden nader toegelicht, waarbij wordt ingegaan op de verduurzamingsroute en de verwachte extra vermogensvraag per segment. Het verduurzamen van de keramische industrie is een lastig proces i.v.m. hoge temperaturen. Dat kan niet alleen elektrisch worden opgelost.
- Behoefte industriesector en aanpak Liander: industrie wil handelingsperspectief en duidelijkheid. Dat wil zeggen: (i) duidelijkheid van overheid en netbeheerders over tijdslijnen aansluiting, ontwikkeling transportkosten en financiering alternatieve opties, (ii) duurzaam alternatief voor aardgas dat betaalbaar én voldoende beschikbaar is en (iii) Europees level playing field. Het is voor de industrie van belang of zij kostenefficiënt op hun plek kunnen blijven zitten. En vanuit Liander gezien is het ook belangrijk om te weten of zij op de goede plek zitten of niet, want anders gaan we wellicht ten onrechte investeren in het net.
- Aanpak Liander uitwerken transitieroutes: dit soort afwegingen moeten samen met de industrie worden gemaakt. Liander wil z.s.m. duidelijkheid voor klant én Liander en daarom spreken we transitiepaden met hen

af in de aanpak transitieroutes (10 stappenplan). Het biedt duidelijkheid over mogelijke energiedragers, tijdlijnen en investeringen. Zo kunnen beide partijen weloverwogen beslissingen nemen en de benodigde infrastructuur tijdig realiseren.
- Vliegwiel/onorthodoxe maatregelen: samen met het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie (NPVI) zijn er een aantal maatregelen uitgewerkt. Voor Liander zijn de belangrijkste maatregelen inzicht hebben en de transitiepaden met industrie goed doornemen. We moeten niet meer vraag gestuurd bouwen, maar we willen naar een aanpak waarin we samen met overheden en industrie naar meer aanbod gedreven infra ("de Safe haven aanpak") komen.

De presentatie geeft aanleiding tot de volgende vragen en opmerkingen:
- Bi dit onderwerp is de samenwerking met het Rijk belangrijk. Hoe voorkomen we dat er foute beslissingen worden genomen en de industrie alsnog na een aantal jaren vertrekt? Dit is een continue wisselwerking. Liander wil op provinciaal niveau en op clusterniveau het juiste gesprek hebben. En tegelijkertijd is de samenhang met de industriepolitiek hierbij van belang. We hebben een stabiel handelingsperspectief nodig. Daarom werken we ook samen met de ministeries van KGG en EZK om de transitiepaden helder te maken. Zo is bijvoorbeeld recent het 10-stappenplan voor de transitieroutes besproken met Tweede Kamerleden. Daarnaast is het Safe haven concept ingebracht als aanpak in de nationale industrietafel. .
- Naar welke alternatieven – naast elektrificatie – wordt gekeken? Gedacht moet worden aan groen gas, waterstof, stoom en warmte, waarbij deze laatste minder geschikt is als inputproduct voor de industrie.

3. Betaalbaarheid energie en toelichting op het IBO van 7 maart 2025

Op 7 maart is het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) over de financiering van de elektriciteitsinfrastructuur naar de kamer gestuurd. Dit rapport brengt in kaart hoe de bekostiging van de elektriciteitsinfrastructuur verbeterd kan worden en welke oplossingen er zijn om een betaalbaar en robuust energiesysteem te realiseren. Al met al is Alliander is tevreden over de bevindingen van het IBO.

5.1.2e gaat aan de hand van een presentatie nader in op:
- De kostenstijging: de verwachtte investeringen, voor zowel net op zee als op land, lopen fors op. Groei in benodigde investeringen zorgt voor een stijgende energierekening.
- Welke keuzes zijn er te maken? Het onafhankelijk onderzoek schetst meerdere keuzes voor de toekomst om de stijging van de energierekening te dempen. Het IBO kijkt naar (1) de kostenstijging dempen; (2) de kosten anders verdelen; en (3) de besluitvorming stroomlijnen.
- Kosten demping door efficiënter gebruik infrastructuur: het IBO is onderbouwd op basis van een studie door netbeheerders i.s.m. BCG. Het rapport 'Slimme keuzes voor een betaalbaar en robuust energiesysteem' maakt inzichtelijk:
    - Dat 10-30% lagere investeringen mogelijk zijn (voor infrastructuur op land);
    - Dit levert tot €30 miljard aan besparingen op en;
    - Tot 22% lagere tariefstijgingen richting 2040.
- Drie maatregelen om de netkosten structureel verlagen: (i) inzet op flexibiliteit, (ii) stevigere energieplanologie en (iii) versnelling van duurzame moleculen.
- Reactie op het IBO: zet in op structurele maatregelen. Netbeheerders roepen op om te focussen op oplossingen die de energierekening structureel verlagen. Hiervoor hebben de netbeheerders de 'betaalbaarheidsladder netkosten' ontwikkeld, die bestaat uit:
    - Trede 1: maatregelen die netkosten structureel minder laten stijgen;
    - Trede 2: netbewuste ondersteuning van de totale energierekening door compensatie via subsidie- en belastingbeleid;
    - Trede 3: tijdelijke en gerichte inzet van algemene middelen voor nieuw te ontwikkelen markten buiten de nettarieven om.
- Vervolg: Kabinet neemt vrijwel alle maatregelen over. De subsidiering van netbeheerders wordt niet overgenomen. De maatregelen missen nog een stevig commitment van het kabinet. Verder is het van belang dat de maatregelen er snel komen.

Er zijn geen vragen of opmerkingen n.a.v. de presentatie.

4. Introductie 5.1.2e, 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e

De topstructuur van Alliander is gewijzigd. De RvB bestaat vanaf 17 april jl. uit twee statutaire bestuurders (CEO en CFO), in plaats van vier en het Executive Committee (ExCo) is uitgebreid met een extra lid door de benoeming van twee COO's. In de selectieprocedure heeft mevrouw Witjes met alle drie de nieuwe ExCo-leden een kennismakingsgesprek gevoerd en in dit overleg wordt aan alle drie de ruimte gegeven om zichzelf kort te introduceren bij de overige GAO-leden.

5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e stellen zich kort voor, zowel privé als professioneel.
Alle drie lichten zij hun portefeuille nader toe:

- De COO Customers is verantwoordelijk voor de dienstverlening aan klanten, het realiseren van aansluitingen, de continuïteit van energielevering en het faciliteren van energiemarkten. Haar focus zal liggen op het verhogen van klantwaarde, veiligheid en kwaliteit.
- De COO Networks is verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groei van werkzaamheden aan de energienetten en het organiseren van de benodigde voorwaarden in samenwerking met externe partners. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor het asset- en productmanagement.
- De CTO is verantwoordelijk voor het ontwerp en de doorontwikkeling van het energiesysteem van de toekomst. Samen met landelijke, regionale en lokale stakeholders gaat hij verder werken aan zowel de architectuur als de planning van het integrale toekomstige systeem. Daarnaast houdt hij zich bezig met het slimmer gebruiken van het energienet door toepassing van bestaande en nieuwe innovatieve technologie en het beter afstemmen van vraag en aanbod (flexibilisering)j

De introducties geven geen aanleiding tot vragen en of opmerkingen.

5. Conceptverslag extra GAO d.d. 27 januari 2025

Er zijn geen tekstuele of inhoudelijke opmerkingen en het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Mededelingen

Van de zijde van de RvB worden de volgende mededelingen gedaan:

- Belangrijke kabinetsdocumenten: het ministerie van KGG presenteerde op 25 april verschillende plannen die belangrijk zijn voor de werkzaamheden van de netbeheerders, waaronder een pakket voor Groene Groei en versnellingsmaatregelen voor het hoogspanningsnet. Voor wat betreft de maatregelen van het pakket voor Groene Groei is positief dat wordt ingezet op een integraal energiesysteem met elektriciteit én duurzame moleculen. Tegelijkertijd zien we dat het moeilijk is om tempo te maken in duidelijke keuzes.
- Gevolgen stikstofimpasse: de impact van het uitblijvende stikstofbeleid voor onze opgave blijft enorm, ook voor gemeenten, provincies en onze klanten. De stikstofimpasse zorgt voor vertragingen bij veel projecten van Liander. De komende weken zal Alliander de stikstofimpasse nadrukkelijk onder de aandacht brengen in het publieke en politieke debat.
- ACM werkt aan nieuw besluit voor voorrang maatschappelijke projecten op stroomnet: het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) heeft in maart 2025 bepaald dat de ACM een nieuw besluit moest nemen over het prioriteringskader waarmee netbeheerders bepalen welke projecten voorrang krijgen. Volgens het CBb is de ACM bevoegd om een prioriteringskader vast te stellen, maar moet de ACM beter onderzoeken en motiveren welke partijen voorrang krijgen. Daarom heeft het CBb het codebesluit voor maatschappelijk prioriteren vernietigd en de ACM tot 1 januari 2026 de tijd gegeven het prioriteringskader met een nieuw besluit aan te passen. Tot die tijd blijft het kader gelden.
- Uitgifte 2 groene obligatieleningen: op 28 april heeft Alliander 2 nieuwe groene obligatieleningen uitgegeven.: De 2 obligatieleningen van elk € 500 miljoen hebben een looptijd van 8 jaar en 12 jaar en een couponrente van respectievelijk 3% en 3,5. De belangstelling voor deze obligaties van Alliander was groot.
- Update rondom warmtenetten: vandaag debatteert de vaste Commissie voor KGG over de Wet collectieve warmte. Voor Alliander staat het publieke belang en de versnelling van de realisatie van nieuwe warmtenetten en aansluitingen voorop. Daarom is een besluit genomen voor de oprichting van het Publiek Integraal Warmtebedrijf Nijmegen met als aandeelhouders de gemeente Nijmegen, het Innovatie- en Energiefonds Gelderland en Firan. Hieraan gekoppeld volgt op een later moment een investeringsbesluit voor een netto-investering van net onder € 50 miljoen. Daarnaast onderzoeken we de aanleg van een warmtenet in Haarlem Schalkwijk, met als beoogd aandeelhouders de gemeente Haarlem en Firan. Dit net vergt een investering van ongeveer € 3 miljoen.

7. Terugblik op de AvA d.d. 16 april 2025

De RvB is benieuwd hoe degenen die aanwezig waren bij de AvA, de AvA hebben ervaren. Graag hoort de RvB eventuele suggesties voor verbeterpunten. Vanuit het GAO wordt het volgende teruggegeven: prettige sfeer en interessante presentatie van keynote spreker. Verder wordt de mogelijkheid na afloop tot persoonlijk contact als prettig ervaren. De presentatie over het Bestuursverslag kan misschien wat korter (minder zenden).
De feedback zal worden meegenomen in de voorbereiding van de AVA van volgend jaar.

8. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik van gemaakt.

9. Sluiting

5.1.2e dankt alle aanwezigen voor hun inbreng en sluit het overleg.